Timo Leskinen
MTK ry
PL 510
00101 Helsinki

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

LAUSUNTO

19.9.2018

Viite: O 19/2018 vp

Asia: Selvityspyyntö koskien Suomen susikannan hoitosuunnitelmaa

MTK kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asiaan liittyen.

Susikannan hoitosuunnitelman määrittely on vaativa tehtävä. On erittäin haasteellista sovittaa yhteen suden suojelutarpeet ja toisaalta susien elinalueilla asuvien ja toimivien ihmisten tarpeet. Tavoitteet ovat väistämättä ristiriitaisia ja vastakkain asettelun muodostumista on vaikea välttää.

Susikannan hoidossa korostuu tyypillisesti vain ekologinen kestävyys. Taloudellisten vaikutusten tarkastelu rajautuu pelkästään maksettujen vahingonkorvausten tasolle. Valtaosa suden aiheuttamista taloudellisista menetyksistä on muuta kuin korvattavat vahingot. Elinkeinotoiminnan estyminen tai vaikeutuminen, kunnille aiheutuvat lisäkustannukset sekä muut susireviirillä asuville ihmisille aiheutuvat kustannukset jääneet yleensä kokonaan huomiotta. Vähättelemättä ekologisten ja sosiaalisten näkökulmien merkitystä tarkasteluun tulee ottaa myös taloudellinen näkökulma. On välttämätöntä, että hoitosuunnitelmien valmistelussa arvioidaan myös taloudellinen tarkoituksenmukaisuus ja oikeudenmukaisuus.

Susikannan hoidon tavoitteet

Susikannan hoitosuunnitelman keskeiseksi tavoitteeksi on asetettu suotuisan suojelun tason saavuttaminen ja säilyttäminen. Suotuisan suojelun tasoa tarkastellaan susireviirien ja laumojen lukumäärällä. Katsommekin, että reviirikohtainen tarkastelu on suotuisan suojelun tason tarkastelussa perusteltua.

Tutkijoiden arvion mukaan pienin elinvoimainen susikanta olisi 25 lisääntyvää paria/laumaa Suomessa. Suomessa oli kannanhoitosuunnitelman alkuvaiheessa vuonna 2014 16 lisääntyvää paria ja vähimmäiskanta-arvio oli noin 140 yksilöä. Kuluvan vuoden keväällä laumojen määrä, jos mukaan lasketaan myös Venäjän kanssa yhteiset laumat, oli 25. Lisäksi kevään kanta-arviossa oli lisääntymistä aloittelevia susipareja. Olemme siis erittäin todennäköisesti saavuttaneet elinvoimaisen susikannan tavoitteen. Susien sijoittuminen tiheämmin asutuille seuduille ja ihmisarkuuden väheneminen ovat vakavia ongelmia.

Paikallisten ihmisten vaikutusmahdollisuuksia susitilanteeseen on pyritty parantamaan reviiriyhteistyöryhmiä perustamalla. Yhteistyöryhmien tehtävä on arvioida paikallista susitilannetta, pohtien ennaltaehkäisyn toteutumista sekä mahdollisia metsästykseen liittyviä kysymyksiä. Näiden ryhmien todelliset vaikutusmahdollisuudet ovat osoittautuneet vähäisiksi.

Timo Leskinen
MTK ry
PL 510
00101 Helsinki

Puuttuminen toistuvaa haittaa tai ongelmia aiheuttaviin susiin

On välttämätöntä, että haittaa tuottaviin ja kesyyntyneisiin yksilöihin voidaan puuttua Suomen riistakeskuksen poikkeusluvalla tai poliisin määräyksellä hyvin nopeasti. Vahinkoperusteisten poikkeuslupien saaminen nykysäädösten perusteella on kuitenkin osoittautunut lähes mahdottomaksi.

MTK pitää tärkeänä, että poikkeuslupakäytäntöä helpotetaan ja että poikkeuslupien ehtoja tarkistetaan siten, että edellytykset metsästyksen onnistumiselle kohenevat. Esimerkiksi 21 vuorokauden lupa-aikaa on syytä pidentää ja turhaa byrokratiaa kevennettävä.

Vahingot ja ennaltaehkäisy

Sudet aiheuttavat vahinkoa tuotanto- ja kotieläimille, joista vahingot kohdistuvat erityisesti poroihin, lampaisiin, nautoihin ja koiriin. Kannanhoitosuunnitelman mukaan koti- ja tuotantoeläimille aiheutuvat vahingot pyritään estämään ennalta. Tämä ei ole läheskään aina mahdollista ja lisää elinkeinonharjoittajan kustannuksia. Valtio kustantaa nykyisellään vain aitaustarvikkeet. Suoja-aitojen rakentaminen ja ylläpito aiheuttavat merkittäviä ylimääräisiä kustannuksia, jotka ehdottomasti tulisi jatkossa korvata valtion varoista. Lisäksi on huomattava, että suoja-aidat estävät monien muiden luonnon eläinten sekä ihmisten liikkumista. Ihmisten ja pihapiirien eristyminen muusta ympäristöstä on hyvin merkittävä ennakkosuojaamiseen liittyvä haitta.

Sudet ovat tappaneet viime vuosina keskimäärin 87-168 lammasta. Vahinkotapahtumia on ollut 19-21 vuosittain. Lisäksi nautaeläimiin kohdistuu 5-12 vahinkotapausta vuosittain. Vahingolla on aina suuri merkitys yksittäiselle elinkeinonharjoittajalle. Lisäksi huomattavasti laajempi yrittäjien joukko joutuu ottamaan huomioon toiminnassaan suden aiheuttaman uhan ja tätä henkistä kuormitusta on mahdotonta mitata rahallisesti.

Sudet tappavat tai vahingoittavat noin 50 koiraa vuodessa. Tiheän susikannan alueilla koiria ei voi käyttää metsästyksessä lainkaan. Metsästyskoirat ovat tärkeässä roolissa mm. hirvikannan säätelyssä. Hirvikannan säätely on välttämätöntä metsätalouden toimintaedellytysten turvaamiseksi. Koira on myös monesti tärkeä perheenjäsen, jonka menetys on aina tuskallista.

On välttämätöntä, että koirilla voidaan metsästää myös jatkossa. Vahinkojen välttämiseksi tiedonvälitystä susilaumojen liikkeistä tulee parantaa internetissä julkaistavalla reaaliaikaisella ja nykyistä kattavammalla paikannustiedolla. Lisäksi tulee panostaa kehitystyöhön, jolla edistetään koirien suojaamiseen liittyvien apuvälineiden kehittämistä.

Petoaidat eikä laumanvartijakoirat ole ratkaisu susivahinkojen ehkäisyyn kuin harvinaisissa poikkeustapauksissa. Kannanhoidollinen metsästys, jolla vahvistetaan susilaumojen ihmisarkuutta, sekä ongelmasusien poistaminen ovat tärkeimmät keinot vahinkojen ennaltaehkäisyssä.

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK R.Y.

Timo Leskinen, kenttäjohtaja